

KRAJEVNA ZBIRKA V LOPARJU

V letu 1995 je vas Lopar v Istri stopila v republiški razvojni projekt celostnega razvoja podeželja in obnove vasi, ki teče pri Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo Republike Slovenije. Po začetni analizi se je v letu 1997 začelo z gradbeno rekonstrukcijo kmečke hiše, v kateri se oblikuje krajevna muzejska zbirka. V letu 1998/99 je nastopila faza oblikovanja zbirke ter programa muzeja. Izvajalec tega dela projekta je Vita, zavod za kulturo in izobraževanje Koper.

Ideja o muzeju je stara več let. Izhaja iz kulturno animacijskega dela v vasi in na istrskem podeželju. V pogojih, ko hitro izginjajo poslednji predmeti in priprave, ki pričajo o preteklem življenju, sistematično domoznansko delo pa še ni bilo opravljeno, je oblikovanje zbirke pravi izziv. Večje zgodovinske in muzejske ustanove so se doslej posvečale večjim »zgodovinskim« temam. Pobuda za raziskovanje in ohranjanje kmečke Istre so dali nekateri posamezniki in društva. Muzej v istrski hiši je ena prvih realiziranih pobud te vrste.

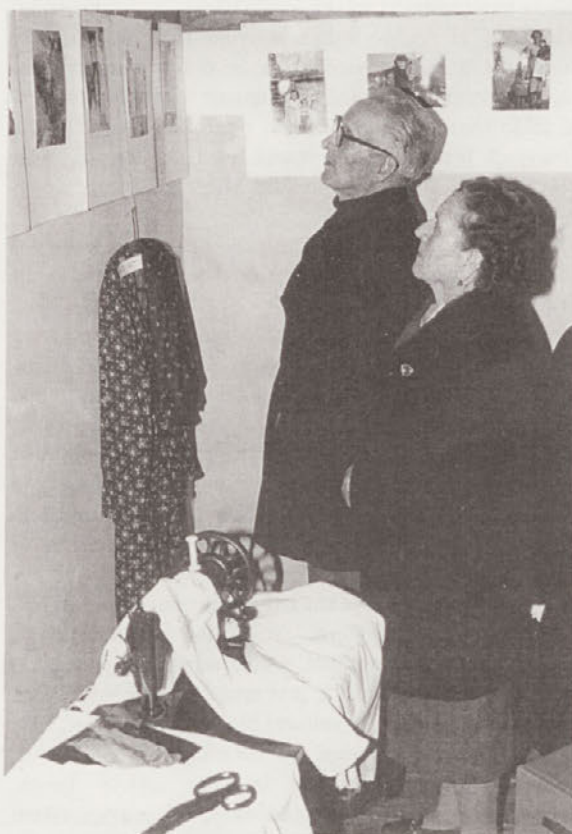
Muzej je ustanova, ki zbira, ureja in hrani kulturno in zgodovinsko pomembne predmete, je tudi prostor, stavba, kjer so urejeni in shranjeni ti predmeti. Da bi razumeli značilnosti projekta, ki nastaja v povprečni istrski vasi, moramo poznati okoliščine, v katerih nastaja. Pobuda za ureditev krajevne zbirke se je rodila ob iskanju razvojnih možnosti istrskega podeželja in je dobila možnost realizacije v okviru razvojnega projekta in ne raziskovalno-konzervatorskega v ožjem pomenu. Izvajalec je tudi sam po svojem delovanju usmerjen na področje kulturnega raziskovanja in socialnega razvoja. Zbirka ne bo namenjena sama sebi, ampak kulturnemu in posredno tudi ekonomskemu razvoju vasi in slovenske Istre. To se kaže tudi v iskanju njegovega imena, in sicer med nazivi: skansen, muzej, krajevna zbirka, istrska hiša.

Zbirka bo postavljena v kmečki hiši družine Kavrečič, po domače Par Bardinca. To je bila tipična kmečka družina, katere potomci so se po 2. svetovni vojni izselili v Trst. Nato je bila hiša nacionalizirana. Muzej bo imel kombinirano funkcijo krajevne domoznanske zbirke in muzeja na prostem. To narekuje narava izvedbe projekta, pomanjkanje

ekspozitov, ki so bili v preteklem obdobju skoraj popolnoma uničeni ali odpeljani, in potrebe okolja.

Pogoji nastajanja narekujejo naravo in obseg projekta. Vsebina bo zapolnjevala praznine v ponudbi kulturne in naravne dediščine istrskega prostora. Predstaviti je treba nacionalne dejavnosti, kulturno in naravno dediščino. To je zaradi tradicionalne ekonomske naravnosti in neokrnjenosti narave najpomembnejši del ponudbe istrskega podeželja. Velik primanjkljaj v dosedanjih projektih predstavlja prikaz umeščenosti kulture slovenske Istre in položaja istrskega kmeta v prostoru in času. Tretja in ne zadnja zahteva projekta je sodelovanje krajanov pri oblikovanju zbirke. Ves čas njenega postavljanja teče animacijsko delo in predstavlja možnost izobraževanja in socialnih stikov. S projektom se morajo domačini identificirati. V njej morajo ne nazadnje najti možnost, potrditev in vzpodbudo za delo pri ohranjanju naravne in kulturne dediščine in pri domoznanskem delu. Tudi to je določeno v projektu. V končni fazi pa je realizacija pogojena s finančnimi možnostmi. V sedanjih pogojih je posluh večji za mestna središča in za rekonstrukcijo objektov, manj pa za delovanje na področju nematerialne kulture.

Projekt muzeja nastaja v funkciji izobraževanja in

Zanimanje krajanov ob eni izmed preteklih razstav domoznanskega gradiva.

Obnovljena Bardinčeva hiša v Loparju, kjer bo postavljena krajevna zbirka.

osveščanja o lastni kulturi biti ter v funkciji oblikovanja kulturne turistične ponudbe. Zato je hkrati kulturno-raziskovalne, razvojne in socialne narave. Predstavlja vezni faktor ter vzpostavlja komunikacijo v kraju in širšem okolju. Muzejska zbirka bo odigrala svojo razvojno vlogo v turistične namene. Namenjena je domačinom, šolam, raziskovalnim in ljubiteljskim skupinam ter posameznikom, ki želijo spoznati Istro. Ne glede na fizično velikost je kot muzejska predstavitev slovenske Istre, ki leži na robu slovenskega etničnega in državnega območja, tudi nacionalnega pomena.

Oblikovanje programa ter zbirke se pričinja z letošnjim letom in bo zahtevalo dolgoročno kontinuirano in sistematično delo. V letu 1999 bo dokončano zgornje nadstropje. Pri rekonstrukciji strehe so uporabljene sodobne rešitve. Spremembam, ki so nastale pri rekonstrukciji, bo prilagojena tudi namembnost nadstropja. Celo prvo nadstropje bo služilo kot odprti razstavni prostor. Ta se bo lahko prilagajal vsakokratni razstavi. V letu 1999 bo postavljena začasna razstava, ki jo bo spremljala publikacija o vasi. V letu 2000 pa bo v pritličju rekonstruirana kuhinja z ognjiščem, predprostorom in kletjo.

Istrska hiša oz. muzej je kot živi organizem, ki bo z delom nadaljeval in uresničeval svojo vlogo v povezavi s kulturnimi, izobraževalnimi, raziskovalnimi in razvojnimi projekti ter ustanovami. Je prvi muzej te vrste v slovenski Istri in prvi razvojni ter kulturni projekt, katerega izvajalec je domačin. Ožji strokovni tim sestavljajo: Leda Dobrinja, diplomirani sociolog kot izvajalec, Alojz Umek, konservator - sodelavec pri oblikovanju in konservatorskem delu, Duša Krnel-Umek, doktorica etnoloških ved kot

strokovni nadzor. Zunanji strokovni nadzor opravlja Eda Benčič-Mohar, diplomirana etnologinja. Delo se pričinja z malo sredstvi in v nezavidljivih pogojih. Uspeh je v dobršni meri odvisen od občutljivosti in podpore okolja.

